

Liturgie voor de dienst op maandag 31 december 2018, Oudjaar

Plaats: Ontmoetingskerk

Aanvangstijd: 19.30 uur

Voorganger: Ds. Peter van der Schans

Organist: Jan de Geus

Protestantse gemeente te IJsselstein

De Paaskaars brandt

Orgelspel vooraf

De dienstdoende ambtsdragers komen binnen

Welkom door de voorganger

AAN HET BEGIN

Toewijding door stil gebed en kort orgelspel

We gaan staan

Groet

Bemoediging

We zingen: Intochtslied (staande): Psalm 72:7

7. Laat ons de grote naam bezingen
van Hem die Isrel leidt,
want Hij alleen doet grote dingen,
zijn roem vervull' de tijd.
Looft God de HEER, Hij openbaarde
zijn wonderen, zijn eer.
Zijn heerlijkheid vervult de aarde.

Ja, amen, looft de HEER.

Gebed aan het begin (staande)

*Wij zijn van U, eeuwige God,
en onze tijd behoort U toe.
Mensen komen en mensen gaan,
de tijd slaat wonden en heelt ze weer,
lief en leed gaan hand in hand.
Maar U, Heer, blijft dezelfde,
uw jaren kennen geen einde,
want U zijt de levende God.
Wij danken U voor alles
wat ons in het afgelopen jaar is gegeven en
wij vragen U: Laat ons met vertrouwen
het nieuwe jaar tegemoet zien.
Stel ons open voor alles wat komen gaat.
Vervul onze dagen met vreugde en voorspoed,
en vergeet ons niet.
Onze namen staan toch geschreven in de palm van uw hand?
Uw goedheid prijzen wij,
hier en vanuit de huizen met wie we verbonden zijn.
En we doen het
vandaag en alle dagen
die komen tot in eeuwigheid.
Amen.*

(uit: *Eensgezind volharden In gebed. Een oecumenisch gebedenboek*, p. 507-508, Brepols, 1988)

De gemeente gaat weer zitten

We zingen: 'Een toekomstlied' van Alfred C. Bronswijk (op de melodie van Gezang 463 *Liedboek voor de kerken*)

1. O Heer van toekomst en van tijd,
U vraagt ons stil te staan
bij onze eigen breekbaarheid,
bij kracht en onze kwetsbaarheid,
bij licht ons voorgegaan.

2. Dankend zien wij steeds Uw gezicht
in wat verleden is,
in wat wij kregen zwaar; of licht,
in klaaggezing, of feestgedicht
en wat nog bede is.

3. O, wolkkolom, U ging ons voor
een vuurvlam in de tijd.
Met U gaan wij woestijnen door;
met U gaat er geen hoop teloor;

met U zijn wij bereid.

4. Zo wacht ons nu de toekomsttijd,
een nieuwe horizont.
Zij weet van kracht en kwetsbaarheid.
Zij legt, de breekbaarheid ten spijt,
uw lied in onze mond!

Smeekgebed, dat we besluiten met het zingen van: “*Heer, ontferm U!*”

*Here God,
geen nieuw gezang,
maar het aloude liedje van ons mensen:
We komen bij U met onze vragen en onze spijt,
want hebben we heel dit jaar de goede weg gelopen?
Blevten we niet aldoor stilstaan bij onszelf?
Zijn we werkers naar Uw Woord geweest?
Lieten we ons wel ontmoeten door onze broeder of zuster?
Waren we bewogen en vol mededogen,
hebben we, zoals U deed, mensen aangeraakt?
Lieten we herleven en hebben we vergeven
en zorgden we dat we aanwezig waren?
Hebben we de kleinen naar ons toegetrokken,
stilden we honger, lestten we dorst, maakten we een bed?
Hadden we vertrouwen in Uw liefde en belofte,
hebben we wel echt getracht te leven op Uw kracht?
Vergeef ons, God, voor alle nutteloze dagen.
Verzoen ons deze laatste dag opnieuw.
Geef dat U morgen meer gestalte krijgt in ons.
Geef dat we een nieuw lied zullen kunnen zingen.
Maar om ontferming bidden en zingen we nog het eerst:*

...

(naar Jos Brink)

We zingen het loflied: Lied 481:3

3. Lof aan U die eeuwig leeft
en op aarde vrede geeft,
Gij die ons geworden zijt
taal en teken in de tijd,
al uw glorie legt Gij af
ons tot redding uit het graf,
dat wij ongerept en rein
nieuwgeboren zouden zijn.
Hoor, de eng'len zingen de eer
van de nieuw geboren Heer!

DIENST VAN HET WOORD

Gebed om de opening van het Woord

*Heer, laat ons niet wonen in het verleden,
noch ons zorgen maken over de toekomst.
We kunnen niet ongedaan maken wat is geschied,
we kunnen niet voorzien wat gaat komen.
Laat ons in plaats daarvan wonen in uw vrede,
liefhebben en geliefd worden,
Genezen en genezen worden.
Wij geven het verleden aan u
en rusten in uw vergeving.
Wij geven de toekomst aan u
en rusten in uw Liefde.
Wij leven in uw licht,
open onze ogen opdat we zullen zien.
We leven in uw liefde,
laat uw liefde door ons stromen
tot vervulling van uw koninkrijk.
Amen
(Jan Wolsheimer)*

Schriftlezing: Prediker 3:1-15

³Voor alles wat gebeurt is er een uur,
een tijd voor alles wat er is onder de hemel.

²Er is een tijd om te baren
en een tijd om te sterven,
een tijd om te planten
en een tijd om te rooien.

³Er is een tijd om te doden
en een tijd om te helen,
een tijd om af te breken
en een tijd om op te bouwen.

⁴Er is een tijd om te huilen
en een tijd om te lachen,
een tijd om te rouwen
en een tijd om te dansen.

⁵Er is een tijd om te ontvlammen
en een tijd om te verkillen,
een tijd om te omhelzen
en een tijd om af te weren.

⁶Er is een tijd om te zoeken
en een tijd om te verliezen,
een tijd om te bewaren
en een tijd om weg te gooien.

⁷Er is een tijd om te scheuren
en een tijd om te herstellen,
een tijd om te zwijgen
en een tijd om te spreken.

⁸Er is een tijd om lief te hebben
en een tijd om te haten.

Er is een tijd voor oorlog
en er is een tijd voor vrede.

⁹Welk voordeel heeft de mens van alles wat hij met zijn gezwoeg tot stand brengt? ¹⁰Ik heb gezien dat het een kwelling is, die hem door God wordt opgelegd. ¹¹God heeft alles wat er is de goede plaats in de tijd gegeven, en ook heeft hij de mens inzicht in de tijd gegeven. Toch kan de mens het werk van God niet van begin tot eind doorgronden. ¹²Ik heb vastgesteld dat voor de mens niets goeds is weggelegd, behalve vrolijk te zijn en van het leven te genieten. ¹³Want wanneer hij zich aan eten en drinken te goed doet en geniet van al het goede dat hij moeizaam heeft verworven, is dat een geschenk van God. ¹⁴Alles wat God doet, zo heb ik vastgesteld, doet hij voor altijd. Daar is niets aan toe te voegen, daar is niets van af te doen. God doet het zo opdat wij ontzag voor hem hebben. ¹⁵Wat er is, was er al lang; wat zal komen, is er altijd al geweest. God haalt wat voorbij is altijd weer terug.

We zingen: Lied 845 (Melodie: Psalm 86)

1. Tijd van vloek en tijd van zegen
tijd van droogte tijd van regen
dag van oogsten tijd van nood
tijd van stenen tijd van brood.
Tijd van liefde nacht van waken
uur der waarheid dag der dagen
toekomst die gekomen is
woord dat vol van stilte is.

2. Tijd van troosten tijd van tranen
tijd van mooi zijn tijd van schamen
tijd van jagen nu of nooit
tijd van hopen dat nog ooit.
Tijd van zwijgen zin vergeten
nergens blijven niemand weten
tijd van kruipen angst en spijt
zee van tijd en eenzaamheid.

3. Wie aan dit bestaan verloren
nieuw begin heeft afgezworen
wie het houdt bij wat hij heeft
sterven zal hij ongeleefd.
Tijd van leven om met velen
brood en ademtocht te delen -
wie niet geeft om zelfbehoud,
leven vindt hij honderdvoud.

Verkondiging:

(Vgl. doopdienst 070923)
Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

De tijd van je leven begint met de geboorte. *Er is een tijd om te baren.* En direct ook klinkt het einde. *Er is een tijd om te sterven.*

Deze regel is de eerste van in totaal; zeven blokken van vier zinnen. En de opsomming van 4 x 7 eindigt met: *Er is een tijd voor oorlog en er is een tijd voor vrede*. Het is begonnen om leven en om vrede. Dat omsluit de reeks van 28 regels. Baren aan het begin. Vrede op het einde. Dat is de opgave van de tijd van ons leven: vrede vinden.

En daar tussenin zijn we dubbel bezig. Dubbelzinnig vaak. Tweeslachtig. Ten goede en ten kwade. Met veel variatie en scherpe contrasten wordt het menselijke bestaan geschetst.

Herkennen van de tegenstellingen in het leven - dat is al het begin van wijsheid.

Prediker relativeert. Hij prikt illusies door. Met zelfspot en humor. Het leven stelt veel minder voor dan we denken. En haal je betekenis vooral niet alleen uit wat je doet. God is God. En een mens is een mens. En wij zijn van die mensen. Niet meer, maar ook niet minder.

Prediker ziet de dingen graag ook steeds van een andere kant. Het leven heeft ups en downs. En in die afwisseling zit iets moois, iets goeds, iets van God. Maar tegelijk ook tragiek. Want hoe mooi het allemaal op elkaar is afgestemd: met al het gezwog schieten we niks op.

Uiteindelijk snap je niets van God.

Vanuit de ene gezichtshoek zeg je: wat zit het leven schitterend in elkaar. Wat een veelheid aan elkaar tegengestelde vormen en patronen!

Maar vanuit een andere invalshoek kun je even goed zeggen: Ik begrijp er helemaal niets van en ik zou uit mezelf nooit op de idee komen dat achter deze wirwar en chaos een goede, liefhebbende Vader in de hemel zou kunnen zitten. Waarom zou ik dan eigenlijk moeten geloven in een God, welke dan ook?

Geloof en ongeloof, vrede met het leven en verbittering erover, vreugde en wrok, het ligt heel dicht bij elkaar. En soms heb je het gevoel dat het een bijzondere zegen is als je in dit leven toch nog iets goeds weet te maken van het kwade waarvan de dagen vol zijn.

De mens heet mens: vragen, twijfelen, zoeken te geloven – het mag. Wikken en wegen, aarzelen en tasten, geklungel met de tijd – het mag.

Wat voor eentje is die Prediker eigenlijk?

Is het een grote zuurpruim? Eentje die zwaarmoedig en pessimistisch terugkijkt op zijn leven. Eentje die cynisch en gelaten de wereld beschouwd. Een negatieveling vol scepsis?

Of is het iemand die je met een gerust hart over het leven laat vertellen?

Prediker is geschreven in de derde eeuw voor Christus. Dat wil zeggen: dik na de terugkeer van de Israëlieten uit de ballingschap. Ná de wederopbouw van alles wat kapot was. En in het boek zijn invloeden vanuit het Griekse denken van die dagen.

Prediker staat voor iemand met een bepaalde functie. Hij is iemand die de gemeenschap toespreekt.

Prediker doet dat met gezag. Er wordt gezegd dat hij zoon van David is en koning in Jeruzalem. Dat wijst naar Salomo. Maar het taalgebruik wijst op een latere periode. Dan is de verwijzing naar Salomo vooral bedoeld om deze tekst gezag te geven. Belangrijk te maken. Zoals vaker gebeurde in de kunst, literair en beeldend.

Wat Prediker spreekt is wijsheid. Hij is een wijze pedagoog. Hij brengt geen kennis van het hoofd en de wetenschap. Maar kennis van het hart, levenswijsheid, kennis van en voor de praktijk. Hij zegt vaak hardop wat een ander wel denkt maar niet durft uit te spreken. Het boek Job en het boek van de Spreuken behoren tot hetzelfde literaire genre.

Het gaat Prediker om wijsheid die leidt naar sjaloom. Naar vrede. Maar dan vrede in de zin van welzijn. Naar materiële en geestelijke welstand. Prediker heeft oog voor goede en gave verhoudingen.

Er is voor de mens niets goeds weggelegd, zegt Prediker. Maar dan ook direct de conclusie daaraan verbonden: wees vrolijk en geniet van het leven. Je te goed doen aan eten en drinken; genieten van wat je moeizaam hebt verworven – het is een geschenk van God! Genieten is een geschenk uit de hemel. Maar hoe kom je daarbij? Wat is een praktische oplossing? Neem de tijd! Niet het gaspedaal gebruiken, maar de rem. Stoppen om te genieten. Genieten van alles om je heen, hoe klein ook. Om vrede te krijgen met God. Vrede met de ander. Vrede met jezelf.

Alles heeft zijn tijd. Het één en het ander. Baren en sterven. Oorlog en vrede. Alles heeft zijn tijd. Dan kun je horen dat je niet op één kant van de zaak moet blijven vast zitten. Je bijt je er zomaar in vast. We verslingeren ons aan ons werk en vergeten te stoppen en uit te blazen. We blijven zoeken en vergeten om ook los te laten en voort te gaan. Maar Prediker leert ons om met twee woorden te spreken. Niet omdat zoiets beleefd is in de burgerlijke samenleving. Maar wel uit diep respect voor het grote geheim van God en mens. Prediker leert om met beide benen op de grond te staan en zo door het leven te gaan. dat geeft stevigheid. Dat wapent tegen de waan van de dag. Dat helpt om de wereld niet te gauw te zien instorten. Want langs andere sporen mag het leven doorgaan. En beide wegen horen bij Gods tijd. Bij zijn gang door de wereld. Zo kunnen we leven onder de hemel. En wat we kwijtraken of los moeten laten, het wordt door God gezocht en gevonden. Bewaard in zijn beleid over ons bestaan.

Anders gezegd (naar Gerrit der Kruijf):

Prediker heeft gezien dat je de dingen niet onder controle hebt, ze zijn niet in je macht. Zo'n boodschap is heel herkenbaar, maar niet echt opbeurend. Daarom is Prediker ook niet bij iedereen populair, want je wordt in de kerk graag opgevrolijkt. Toch doet de Prediker dat ook, alleen op een manier die sommigen iets te frivol zou vinden. Hoor maar: 'Als een mens geniet van eten en drinken en tevreden vaststelt dat zijn geploeter ook goede kanten heeft, is dat iedere keer een geschenk van God.' Midden in de beschrijving van grote spanningen roept hij dus ineens: genieten is ook een gave van God! En dan bedoelt hij het genot dat in de kleine, gewone dingen van het leven ligt.

Genot als gebod! Wil hij ons nu van stoïcijnen ineens (epicuristen,) levensgenieters maken? Alsof het toch allemaal niets uitmaakt en je het beste de dag kunt plukken?

Nee, hij zegt niet: laten we eten en drinken en vrolijk zijn, want morgen sterven we. Dan gooien we de handdoek in de ring en springen we in het genot. Dan is het genot een vlucht. Nee, hij zegt: ga niet onder in de spanningen. Je kunt ze uithouden door oog te hebben voor het goede dat in de kleine dingen ligt. Pluk die vruchten, loop het eenvoudige geluk niet voorbij, veracht de kleine dingen niet. Ook daarin trekt God met ons op. Ze doen ertoe. Ook daarin appelleert God aan je vrijheid: grijp de momenten die je toerusten.

(Dat is om zo te zeggen een klein evangelie dat hoort bij het grote evangelie. 562/1993)

Alfred Bronswijk zegt het zó:

Neem alstublieft de tijd

*Neem alsjeblieft de tijd om vriendelijk te zijn.
Vriendschap is het duurzaamste bouw materiaal.*

*Neem alsjeblieft de tijd om te geven en te delen.
Het bestaan is te groots om alleen voor jezelf te leven.*

*Neem alsjeblieft de tijd om te spelen.
Spel is de bron van frisheid en jeugd.*

*Neem alsjeblieft de tijd om te vieren en te feesten.
De bruiloftswijn was Christus' eerste teken.*

*Neem alsjeblieft de tijd om te denken.
Gedachten zijn de wegen naar de wijsheid.*

*Neem alsjeblieft de tijd om te voelen.
Gevoelens weerspiegelen het diepst van de ander en van jezelf.*

*Neem alsjeblieft de tijd om dankbaar te zijn.
Dankbare mensen zijn de ozonlaag van de maatschappij.*

*Neem alsjeblieft de tijd om te bidden.
Gevouwen handen omvatten het wezenlijke.*

*Neem alsjeblieft de tijd om lief te hebben,
De liefde is sterker dan de dood.*

Het is de liefde die leven levenswaardig maakt.

(Alfred C. Bronswijk_Rakelings nabij_p123)

Ook in 2019.
Amen.

Meditatief moment: orgelspel

We zingen: Lied 720

1 Al-leen te le-ven om te zwoe-gen,
te zuch-ten voor de dag be-gint,
ge - dre-ven door een hei-lig moe-ten,
het is als na - ja-gen van wind.

2. Alleen te leven om te weten,
terwijl je nooit het antwoord vindt.
Gods daden zijn niet na te meten:
ook dit is najagen van wind.

3. Alleen te leven om te tellen
wat je vandaag of morgen wint,
maar niets kan je tevredenstellen,
het is als najagen van wind.

4. Alleen te leven om te dragen
en nooit weer worden als een kind,
altijd jezelf maar overvragen,
ook dit is najagen van wind.

5. Geniet het leven als een gave.
Geen mens weet wat hij morgen vindt,
dus werp je brood uit op het water
en let niet altijd op de wind.

DIENST VAN HET ANTWOORD

Gebeden: dankgebed – voorbeden – stil gebed – samen bidden van het Onze Vader

Dankgebed

Voorbede

Heer, schenk mij op het juiste ogenblik
de rust
om de tijd te nemen voor mijzelf;
de nuchterheid
om zakelijk te blijven;
het inzicht
om de ander te begrijpen;
de matigheid
in afkeuring en kritiek;
de wijsheid
om een zelfstandige mening te vormen;
de humor
om misverstanden te accepteren;
de stilte
om te kunnen zwijgen;
de grootmoedigheid
om excuses te aanvaarden;
de kracht
om te veranderen wat ik kan veranderen;
de moed
om een plek te geven aan wat niet anders kan;
de steun

van uw aanwezigheid.

(Alfred Bronswijk)

Avondgebed

Alfred C. Bronswijk, *Rakelings nabij*, p. 29

Lieve God, bescherm ons,
wanneer de nacht ons overkomt
en de duisternis de aarde dekt.

Wij bidden u voor wie ons lief zijn,
voor allen bij wie wij mogen horen,
voor alle familieleden, onze vrienden:
bewaars ze in uw liefde.

Wij bidden u voor de zieken,
voor allen die wachten en waken,
voor allen die door zorg niet kunnen slapen:
bewaars ze in uw liefde.

Wij bidden u voor die vannacht werken,
voor allen die zich op weg bevinden,
voor allen die zorgen en dienen:
bewaars ze in uw liefde.

Wij bidden u voor die afscheid moeten nemen,
voor allen die deze nacht sterven,
voor alle baby's die vannacht worden geboren:
bewaars ze in uw liefde.

Wij bidden u voor deze broze wereld,
voor alle kinderen in hun grote kwetsbaarheid,
voor alle mensen, die toch allemaal úw mensen zijn:
bewaars ze in uw liefde.

Stil gebed

Onze Vader

Inzameling van de gaven:

Eerste collecte (zwarte zak): Eindejaarscollecte voor diaconale activiteiten in onze eigen gemeente

Tweede Collecte (groene zak): is bestemd voor het werk van de kerk

AAN HET EINDE

We zingen (staande) slotlied: Lied 513

1. God heeft het eerste woord.

Hij heeft in den beginne
het licht doen overwinnen,
Hij spreekt nog altijd voort.

2. God heeft het eerste woord.
Voor wij ter wereld kwamen,
riep Hij ons reeds bij name,
zijn roep wordt nog gehoord.

3. God heeft het laatste woord.
Wat Hij van oudsher zeide,
wordt aan het eind der tijden
in heel zijn rijk gehoord.

4. God staat aan het begin
en Hij komt aan het einde.
Zijn woord is van het zijnde
oorsprong en doel en zin.

Uitzending

Zegen

*De Altijd Nabije zegent en behoedt ons;
de Altijd Nabije doet lichten zijn gelaat over ons en is ons genadig;
de Altijd Nabije verheft zijn gelaat over ons en geeft aan ons vrede.*

Gemeentezang: *Amen, amen, amen!* (Lied 431C)

Orgelspel

Inzameling van de gaven bij de uitgang voor het onderhoud van het kerkgebouw